

ČVUT
ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE

Technická protierozní opatření implementace, význam, realizace...

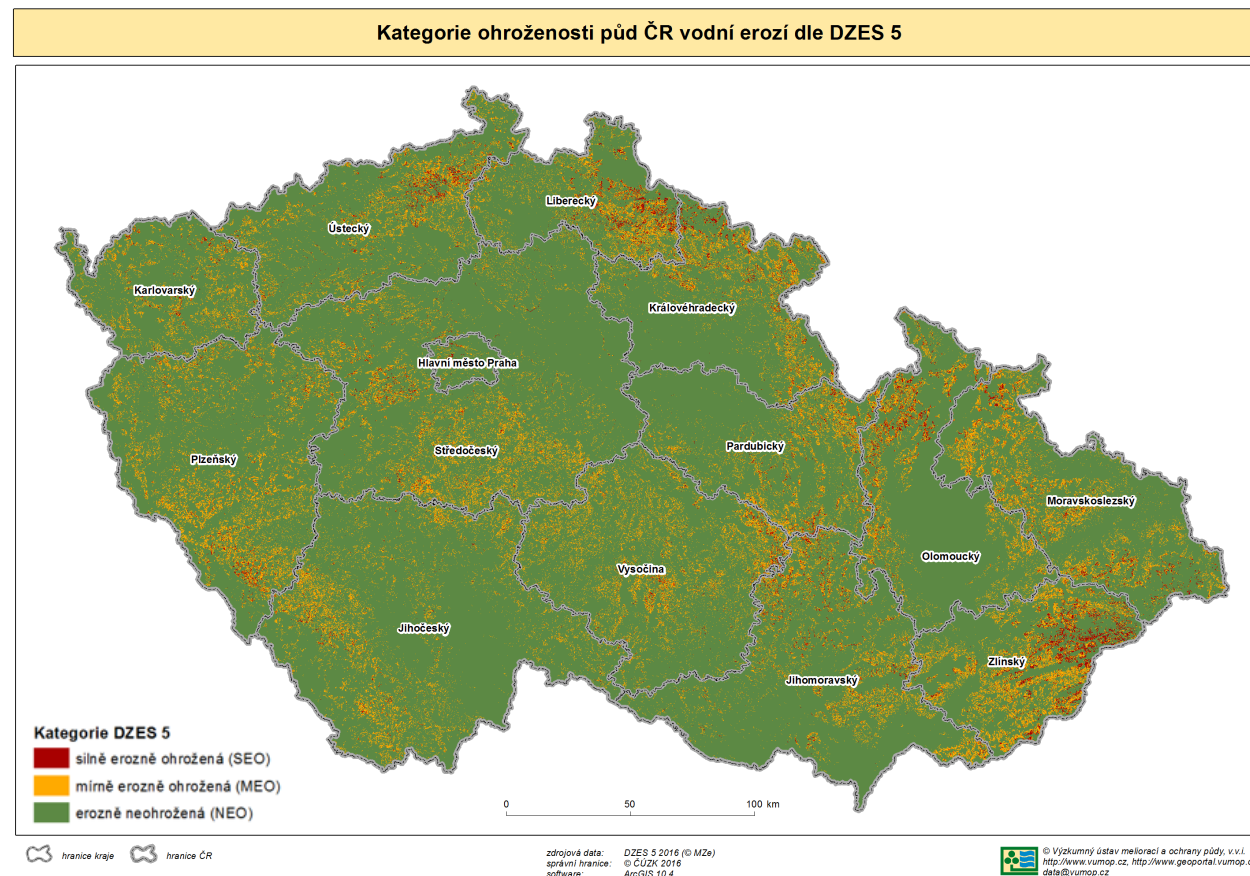

Proč je potřeba půdu chránit?

V ČR je potenciálně ohroženo erozí přes 50 % půd

Vodní erozí je postiženo cca 40 % orné půdy

Stupeň ohrožení vodní erozí (t.ha.rok ⁻¹)	Plocha zemědělské půdy (ha)	Plocha zemědělské půdy (%)	
Velmi slabé ohrožení	méně než 1,6	134 041	3
Slabé ohrožení	1,6 - 3,0	1 094 507	26
Střední ohrožení	3,1 - 4,5	1 054 905	25
Silné ohrožení	4,6 - 6,0	728 972	17
Velmi silné ohrožení	6,1 - 7,5	484 365	11
Extrémní ohrožení	více než 7,5	782 601	18
Celkem	4 279 391	100	

Co všechno vodní eroze způsobuje?

Negativní vliv na půdu a plodiny

Trvalá ztráta ornice - neúrodnější svrchní vrstvy

Ztráta organické složky, nižší schopnost vázat živiny a vyrovnávat pH

Ztráty na osivu, snížení obdělávatelnosti pozemku

Přímé materiálové škody, poškození infrastruktury

Zanesení níže ležících pozemků sedimentem

Škody na budovách, příkopech, cestách, propustcích

Co všechno vodní eroze způsobuje?

Negativní vliv na vodní toky

Zanášení koryt, zmenšování kapacity pro převádění povodňových průtoků a pro splavnost vodních toků

Sedimentace v tůních, pokles kvality vody

Pesticidy a kovy

Negativní vliv na vodní nádrže

Zanášení - snížení využitelného objemu

Eutrofizace, kyslíková havárie

Jak tomu můžeme zabránit?

PROTIEROZNÍ OPATŘENÍ

Protierozní opatření - typy

Organizační

Management povodí (tvar a velikost pozemků, rozmístění kultur, pásové hospodaření...)

Agrotechnická

Opatření zaměřená na péči o půdu při jejím využívání (vrstevnicové obdělávání, mulčování, bezorebné setí, ochranné technologie...)

Technická

Drobné stavby a trvalá opatření v krajině pro eliminaci vzniku a řízení erozního odtoku

Technická PEO – typy, význam

Liniové vsakovací (příkop x průleh)

Zachytit a vsáknout povrchový odtok.

Liniové odváděcí (příkop)

Zachytit povrchový odtok a odvést do recipientu.

Ochranné retenční nádrže – různý význam, funkce

Zachytit povrchový odtok a chránit území pod nádrží.

Protierozní meze, remízy

Zpomalení a eliminace eroze, povrchového odtoku, stabilita krajiny

Terasy

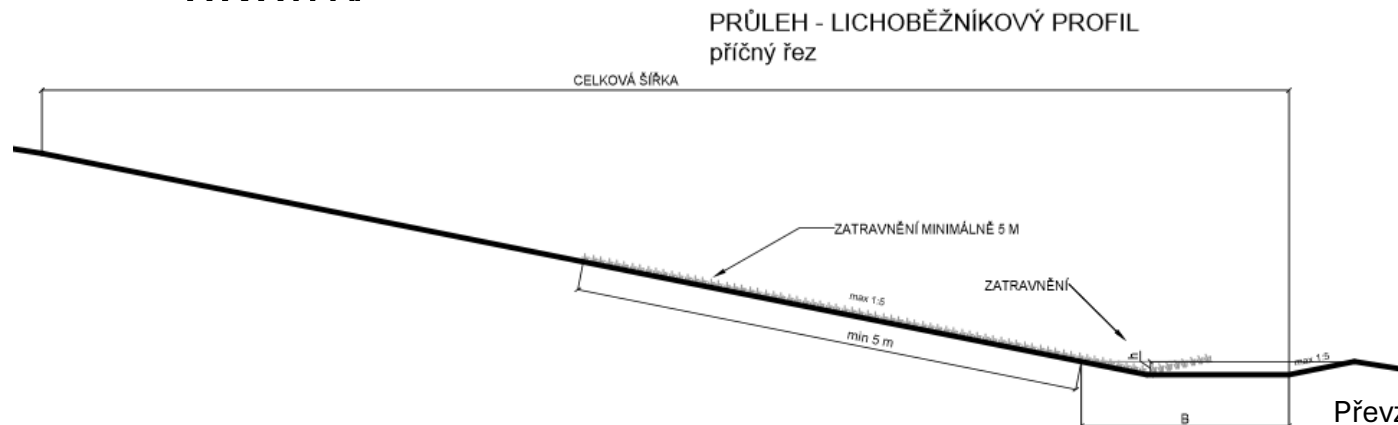
Snížení sklonu za účelem eliminace eroze

Vsakovací liniové prvky

Hlavní funkcí je **zachytit povrchový odtok** (celý objem nebo jeho významnou část) a umožnit jeho **vsak v místě prvku**

Prvek je navrhován s nulovým/minimálním sklonem tzn. je orientován ve směru vrstevnic

- Průleh - navržen tak, aby byl pojezdny pro zemědělskou techniku
- Příkop – hlubší než příkop, častěji opevněn nevegetačním opevněním, více odolný

Převzato z „Navrhování technických opatření“
http://www.cmkpu.cz/upload/files/Methodika_TPEO.pdf

Vsakovací liniové prvky

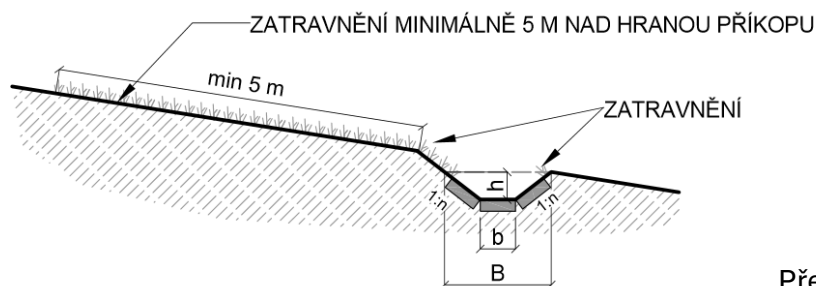
Odváděcí liniové prvky

Hlavní funkcí je zachytit povrchový odtok a odvést jej bezpečně do dalších prvků nebo recipientu

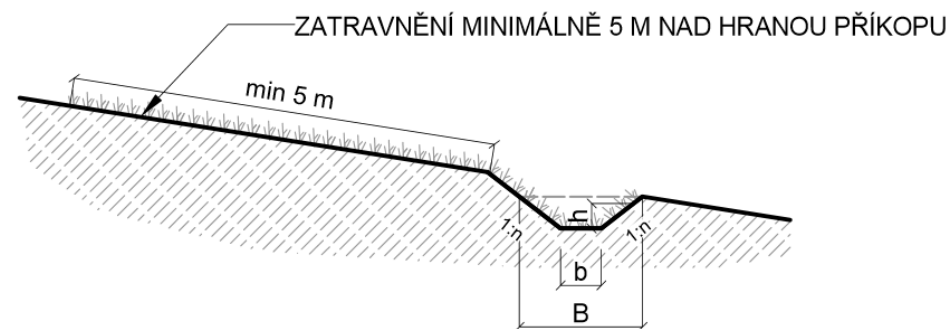
Prvek je navrhován s ve sklonu tak, aby

- Průleh - navržen tak, aby byl pojezdný pro zemědělskou techniku
- Příkop – hlubší než příkop, častěji opevněn nevegetačním opevněním, více odolný

PŘÍKOP - OPEVNĚNÍ POMOCÍ
BETONOVÝCH TVÁRNIC
příčný řez

PŘÍKOP - BEZ OPEVNĚNÍ
příčný řez

Odváděcí liniové prvky

Retenční ochranné nádrže

Navrhovány hlavně v horní části povodí. Retenční prostor nádrže je většinu času prázdný. Zaplní se během srážko-odtokové události a následně se postupně opět prázdní.

- **Suché nádrže**

Většinu času jsou prázdné (využití jako louka), naplní se jen při průchodu povodňové vlny.

- **Nádrže s vymezeným ochranným (zálohovým) prostorem určeným k zachycování velkých vod**

Povodňová vlna je zachycena v retenčním prostoru vodní nádrže. Objem retenčního prostoru nádrže je navrhován podle stupně ochrany území pod nádrží.

Retenční ochranné nádrže

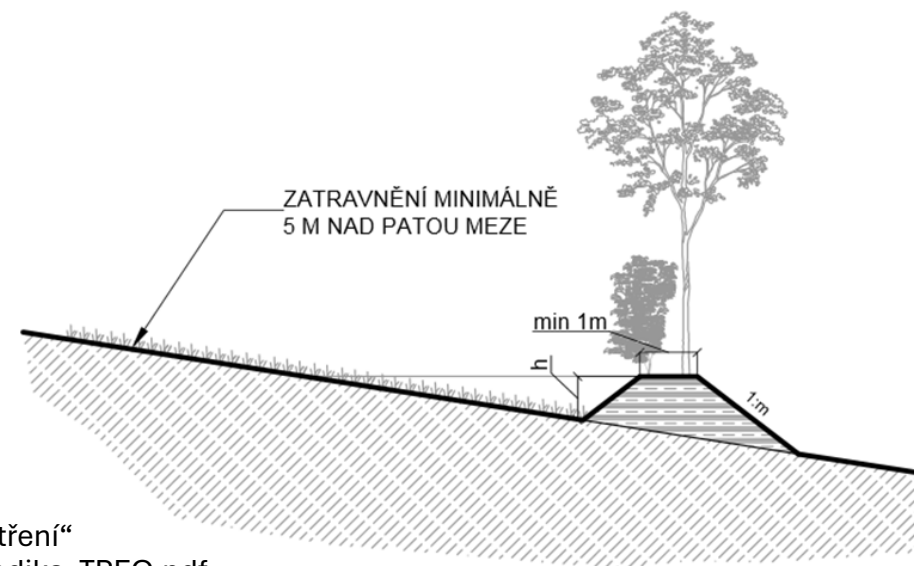
Meze a remízy v protierozní ochraně

Historicky se jednalo o hranice mezi pozemky. Navrhovaný prvek spojuje protierozní ochranu (většinou doprovodný příkop nebo průleh) s ekologickou funkcí (podpora biodiverzity).

Obvykle je doplněna záchytným příkope/průlehem, který zajišťuje protierozní ochranu.

Je vhodné vegetačním pásem nad průlehem (eliminace plnění příkopu/průlehu erodovaným materiálem).

Nově založená mez vyžaduje péči a údržbu.

Meze a remízy v protierozní ochraně

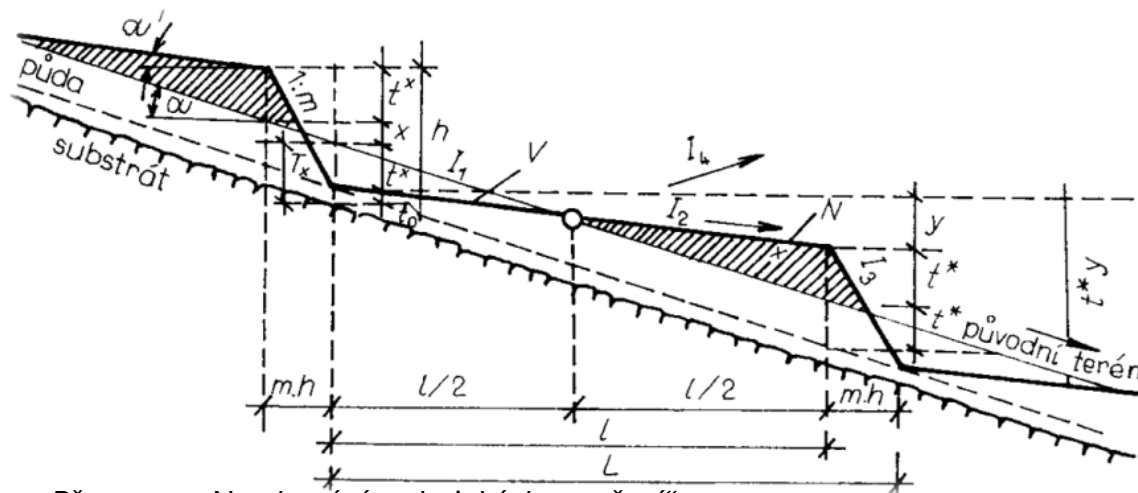

Terasy

Opatření pro snížení sklonu pozemku. Vhodné pro pozemky s velkým sklonem (20 %). V důsledku snížení sklonu dochází k eliminaci eroze půdy.

Z hlediska návrhu se liší svoji šířkou, mohou být stabilizovány technicky (opěrná zed') nebo terasy zemní.

• Schéma

- T - hloubka půdního profilu až na skalnaté podloží (m)
- t_o - hloubka půdního profilu využitelná pro vegetaci, alespoň 0,6 až 0,8m
- t^* - přípustná hloubka výkopu při budování teras (m)
- V - výkop (m^3)
- N - násyp (m^3)- platí $V = N$
- l - šířka terasové plošiny (je půlena průsečíkem s původním terénem) (m)
- h - výška terasového stupně
- L - šířka terasy (m)
- l_1 - průměrný sklon původního terénu (%)
- l_2 - navrhovaný sklon terasové plošiny (%)
- l_3 - sklon terasového stupně, závislý na půdě a zpevnění (vyjadřuje se poměrným číslem 1 : m)
- l_4 - podélný sklon teras (závisí na členitosti území, propustnosti půdy a srážkových poměrech) (%)

Terasy

Protierozní ochranu je nutné řešit koncepčně!

Protierozní ochranu je, pokud je to možné, třeba řešit komplexně a koncepčně v rámci větších administrativních nebo hydrologických územních celků.

Ideální je využití kombinace různých technických i organizačních opatření, kdy každé opatření je aplikováno tam, kde jsou pro něj vhodné podmínky a kde má největší efekt.

Koncepční a komplexní řešení nejen protierozní ochrany umožňuje institut **komplexních pozemkových úprav (KPÚ)**.

KPÚ spočívají v koncepčním řešení zemědělské půdy v rámci většího územního celku (zpravidla k.ú.).

Pro nejefektivnější využití zemědělské půdy se řeší vlastnická práva a reorganizace pozemků, buduje lepší infrastruktura, koncepčně řeší protierozní i protipovodňová ochrana a jsou implementována opatření k zajištění větší ekologické stability krajiny.

Závěr

Protierozní ochrana je komplexní záležitostí.

Erozní a srážko-odtokové epizody mohou ovlivňovat kvalitu zemědělské půdy a následně také kvalitu povrchové vody v tocích a nádržích

Pro efektivní protierozní ochranu je třeba vhodný management povodí, který obsahuje

- Eliminaci vzniku erozního a povrchového odtoku (ochrana na pozemku)
- Bezpečné odvedení erozního odtoku do recipientu (ochrana po cestě)
- Eliminace dopadů eroze a povrchového odtoku na vodní toky a nádrže (zadržení sedimentu před vstupem do toku)

Podklady

Navrhování PEO

- https://mze.gov.cz/public/portal/-q306573---8KSZI4n_/prirucka-ochrany-proti-vodni-erozi
- https://storm.fsv.cvut.cz/data/files/p%C5%99edm%C4%9Bty/YPEO/Methodika_PEO_novelizace%20upravene%2025_1_2012.pdf
- <https://knihovna.nature.cz/media-viewer?rootDirectory=74032&origin=https%3A%2F%2Fknihovna.nature.cz%2Frecords%2F15ba52f1-465b-49cc-9889-c925797f89f3#!?pageNumber=1>

Komplexní pozemkové úpravy

- <https://www.spucr.cz/pozemkove-upravy/pozemkove-upravy-a-tvorba-krajiny>
- <https://mze.gov.cz/public/app/eagriapp/PU/Prehled/>

Fotografie použité v prezentaci jsou z osobního archivu prof. Tomáše Dostála a dalších členů K143.

ČVUT
ČESKÉ VYSOKÉ
UČENÍ TECHNICKÉ
V PRAZE

Děkujeme za pozornost

barbora.jachymova@cvut.cz, adam.babuljak@cvut.cz, martin.neumann@fsv.cvut.cz,